

sokn j wæsteraaros biscopsdøme / oc een gardh j wæsturarose^a · medh allo thý þær til liggir / oc sæxtighi mærkir Redhæ pæningæ · swa medh skiæl þet thøn samu husfrun jngegerdh hawir mik latith fæmtan øræ land iorþ oc halwæn thridhi pæning minnæ / j bæristum stighætromptæ sokn niyo øræ oc enæ ørtugh / oc j ælstæ hallæ sokn halwæn fæmte øre oc een halff pæning oc j thorustum syw pæningæ nýghio kyrkio sokn / oc j stenhambre adhertan pæningæ · medh allo thý thær til liggir ængo vndan takno Til þere mero wisso bedhis iak hedhirlikæ manna ingzsigle minz kæræ brothurs^b karls inge-byornæson oc herræ bændiks kyrkio herræ j flætýabo / oc minz sislungæ Finwidhæ magnussons hærzhýfingæ^c j thýrbohundære / medh mino siælfis ingzsigle Datum anno domini M^o · ccc^o · quinquagesimo sexto die beatorum innocencium

På baksidan arkivsignum: H och anteckningen: per bærestom parochia stighatrompt

Sigill av mörkt vax: n. 1 (utplånad bild i sköld inom fyrpass): + S' Lavrencii : Ingebyorn-son; n. 2 (sjuuddig stjärna i sköld): + S' : Finvidi : Magnvsson; n. 3 spetsovalt (kalk; se bild i G. Ekström, Västerås stifts herdaminne I: 2, 1949, s. 675): [+S'] Benedicti · Raskason p[*resbiteri*]; n. 4 borta, remsan kvar.

^a Efter slut-s abbreviatur för um. ^b brothuRs ms. ^c Sic ms för väntat hærzhýfthingiæ. — Som slut-r användes genomgående majuskeln R. Prepositionen i är så utformad att den kan läsas som J; här återges den med j.

5677.

1356 (december).

Anteckning om utbetalning till var och en av 16 penitentiärer, bland dem Nicolaus Asmundi, av 8 floriner till (vinter-)kläder.

Introitus et exitus 278, fol. 183 (CClj) r, Vatikanark. — Dateringen är ej utskriven, men dessa utbetalningar äro införda vid årets slut efter noteringar från 5 november.

Tryckt: APS Cam. 548.

5678.

1356—1359.

Konung Erik pantsätter för 14 000 mark svenska pgr till Sune N. med sina rådgivares råd landskapet Öland och befålet på Borgholms slott samt sin gård Tuna med sina och kronans landbor i Tuna socken, varvid Sune skall uppbära alla konungssakören och all årlig avkastning, skatter och avgälder från Öland och Tuna socken. Sune skall bekosta alla nödiga utgifter för Borgholms slott och dess besättning med inkomsterna från Öland och därtill årligen avräkna 600 mark pgr från pantesumman, men han skall vara befriad från ytterligare räkenskap beträffande Öland. Vad Sune uppbär från Tuna socken skall likaså avräknas från pantesumman, men han skall göra räkenskap inför konungen över uppörden. Om Sune gjorde märkligare byggnadsarbeten eller större utgifter för Borgholms slott, skulle dessa överlämnas till värdering av gode män. Om konungen skulle besluta använda Öland och nämnda slott som sitt eller sin gemåls residens, skall han på annat lämpligt ställe skaffa Sune en sådan avkastning om 600 mark pgr enligt värdering av konungens råd, varmed denne kan vara tillfredsställd.

Avskrift med förkortat protokoll och eskatokoll, vidimerad på begäran av biskop Hans (Brask) i Linköping av påvlige notarien Petrus Benedicti, klerk av Linköpings stift, dat. Bredsättra prästgård på Öland 1515 ²⁴/₆, Registrum eccl. Linco-

pensis chart., ms Kh 54, pag. 333, Linköpings Stiftsbibl. — Förlagan var Linköpings biskopsbords »antiquum registrum, in cuius coopertorio depicta est ecclesia» (jfr härom anteckning vid texten SD 5730 b av skiljedom 1357 ^{28/4}).

Jfr E. Nygren, *Registra eccl. Lincopensis* (Linköpings bibl:s handl. N. S. 3, 1941), s. 290, 103—107, 113, 172, 175; H. Schück, *Ecclesia Lincopensis* (1959), s. 3.

Sune N. identifieras förslagsvis med Sune Håkansson; se E. Nygren, a. a. (Linköpings bibl:s handl. N. S. 4: 1, 1944), s. 34; *Det medeltida Öland* (1953), s. 11.

Uppgifterna om datum och ort för brevet ha dessvärre utelämnats i avskriften. Eriks kungatitel är den han brukade från upprorsproklamationen 1356 ^{17/10} (SD 5656) till sin död 1359 ^{20/6}; i sin latinska form kan den beläggas tidigast 1356 ^{27/12} (SD 5675); se J. Liedgren i *Fornvännen* 1966, s. 170 ff. Genom förlikningen i Jönköping 1357 ^{28/4} (SD 5730) tillföll Öland konung Magnus; det hade förut tillhört hertiginnan Ingeborg (Eriksdotter), som någon tid före förlikningen avlidit, okänt när. Pantebrevet kan därför ha utfärdats under tiden oktober 1356—april 1357. Uteslutet är emellertid icke, att den kan härröra från hösten 1358 eller våren 1359, då inbördeskrig åter rådde; jfr konung Eriks brev 1359 ^{17/2} för Råseberga kloster om skattefrihet för dess landbor på Öland. — Jfr B. Fritz, *Hus, land och län 2* (1973), s. 92 och 103.

Wniuersis presentes litteras inspecturis seu auditoris Ericus Dej gracia Sweorum Gotorumque rex ac dominus terre Schanie salutem etc. Recognoscimus eu[*i*]denter nos et heredes nostros ex causa rationali et vero computo dudum recepto dilecto et fideli nostro Sunonj N: presencium exhibitori et eius heredibus in quatuordecim milibus *marcarum* denariorum Sueuorum teneri et esse veraciter obligatos[,] pro quorum nummorum quantitate soluenda nos commvnicato concilio consiliariorum nostrorum eidem Sunonj terram nostram Ølandie atque gubernacionem castrj ibidem necnon curiam nostram Twna ac familias nostras et corone vniuersas in parochia Twna commoran[*te*]s per presentes litteras tradimus et committimus ac pariter assignamus[,] taliter quod idem Suno omnia iura nostra regalia tam in dicta parochia Twna quam in ipsa terra Ølandie proueniencia[,] scilicet redditus et prouentus annuos[,] emendas pecuniaras et alias soluciones quascumque[,] leuare et percipere debeat ac de ipsis libere ordinare tenebitur[.] Ac debet d[*ic*t]u[s]a Suno necessita[*te*]s castrj Borgholm ac onera ipsi incumbencia et expensas castrensiu[m] necessarias supportare et hoc de redditibus et emolumentis de ipsa terra Ølandie prouenientibus[,] et nichilominus sexcentas *marcas* denariorum de summa in qua sibi obligamur superius expressata singulis annis quibus dictam terram tenuerit defalcabit[,] ad vltiorem computum nobis aut cuiicumque alteri nostro nomine de ipsa terra Ølandie reddendum nullatenus astringendus[.] Quidquid autem de predicta parochia Twna prouenerit seu leuauerit de summa ipsa principali predicta eciam defalcabitur[,] sed de perceptis et leuatis huiusmodj nobis tenebitur computare[.] Si quas vero structuras aut sumptus notabiles in ipso castro nostro antefato impenderit[,] hoc bonorum virorum arbitrio relinquetur[.] Verum si dictam terram Ølandie et castrum sepedictum pro residencia forsan nostra aut consortis nostre seu alias deputauerimus[,] extunc debemus et volumus alio in loco competenti antedicto Sunonj et eius heredibus sexcentarum *marcarum* denariorum redditus[,] de quibus ad estimacionem consiliariorum nostrorum merito valeat contentarj[.] Jn quorum omnium euidentiam et roboris firmitatem secretum nostrum[,] quo loco sigilli vtimur[,] vna cum sigillis venerabilis patris etc.

Supradictas litteras require in antiquo registro in cuius coopertorio depicta est ecclesia[,] folio 68 in primo latere[,] ex quibus clare patet cor[*o*]nam non habuisse iura episcopalia ab antiquo in Twnalæn[,] que modo vsurpauerat cum preiudicio ecclesie[,] eo quod refusionem de prediis que^b corona habuit cum episcopo in *Crisberga skoga* nonsolum pro parte sua receperat sed et partem ecclesie in eisdem violenter vsurpauerat ad multos annos

Auscultata est presens copia per me Petrum Benedicti clericum *Lincopensis* diocesis publicum auctoritate apostolica notarium de supradicto veteri registro[,] et concordat de verbo ad verbum cum eodem[,] quod protestor manu propria[,] instante reuerendo in *Christo* patre et domino domino *Johanne* diuina prouidencia episcopo *Lincopensi*[,] anno etc. Mdxv die 24 mensis may in manso sacerdotali parochialis ecclesie *Bredasæter* in *Ølandia*[,] presentibus ibidem honorabilibus viris domino *Olauo Jacobi* prebendato *Lincopensi* ac domino *Olauo* curato in *Bredasæther* clericis *Lincopensis* diocesis[,] testibus ad premissa vocatis atque rogatis.

Överskrift: De juribus episcopalibus in *Twna* iniuste mense episcopali ablatis

^a *dominus ms.* ^b *Över raden ms.*